

Tillkomsten av den första Riksbron kom Birger Sjöberg att följa mer noggrant än någon annan förändring i Stockholm och sin vana trogen gjorde han kåseri av reportagen.

Nedanstående fyra kåserier av Birger Sjöberg var införda i Stockholms Dagblad 1906 och 1907 och finns återgivna på sidorna 84–91 i Birger Sjöberg-sällskapets årsbok 1972 "Stockholmsår".

Nu, så . . .

Fram i början på nästa år har man ju lovat oss att själva byggnadsarbetet med den provisoriska bron över till Helgeandsholmen skulle bli färdig.

Det skulle ju, som allmänheten vet, byggas en träbro tills vidare, i väntan på den riktiga bron.

Detta för att man skall slippa stå i ändan på Drottninggatan och kasta längtansfulla men maktlösa blickar över till Helgeandsholmen samt för att man skall slippa stå vid Helgeandsholmen och kasta längtansfulla och maktlösa blickar över till ändan av Drottninggatan.

Och nu kommer det märkvärdiga. Man håller just på med bron; dvs, man håller på att arbeta litet med de första uträttningarna för träbron, som kanske en dag skall överraska det längtande Stockholm med att vara färdig.

Allmänheten har nog sett det planket som vetter åt strömmen, just i ändan på Drottninggatan.

Där bakom är det som det sker.

Där bakom arbetas det utav själva Den på början till bron. En massa pålar äro nedslagna i vattnet och en dykare håller på att gå ned ur en båt.

En timmerman lyfter långsamt en stock. En annan timmerman doppar en tjärborste och stryker en annan stock.

En tredje timmerman går efter en såg, tar sedan sågen, varpå han sågar. Han sågar en bjälke.

En fjärde timmerman slår tre slag med en yxa och ropar tre gånger "åhoooo", medan strömmen långsamt flyter förbi.

Ovanför, lutade mot det improviserade stängslet, stå ett par herrar och titta. De tala om ett hopp de hyste för många år sedan.

Det var ett hopp om en bro just på det stället.

Så säger den ena herrn:

– Den kommer nog, den kommer nog.

– Ja, den ska' ju bli klar fram på nästa år.

Ja, det kan mycket väl slumpa sig så, att den verkligen blir färdig då, och det är kanske orätt att hysa tvivel.

Mänskligheten är ju så misstrogen.

Men en gång då bron blir färdig, o, vad vi ska' promenera på den bron för att riktigt ta igen

allt, både för oss och våra förfäder.

Tills vidare få vi som sagt trösta oss med att det arbetas.

fr 16.11.06

Pa

När drömmen realiseras

Längst bort i ändan på Drottninggatan, där kajracket åt Strömmen spärrar vägen, står en gammal man, ensam, tyst och drömmande.

Han ser ej på det gröna vattnet, som med lätt krusning flyter förbi, medförande isflak, vilka ett och ett försvinna, ej ser han på middagshimmelens snövita månskära och ej på den sköna rodnaden i väster på himlafältet.

Jag stannar tyst vid hans sida.

– Vad vill ni, min herre – säger han – låt mig stå här i fred, när jag står och njuter,

– Jag förstår inte . . . – säger jag undrande.

– Jo, ser ni, jag står och njuter – titta där!

Han sträcker ut handen med profetiskt allvar mot ett broskelett, som ligger utsträckt på en stor pråm.

– Titta där – där ligger min ungdoms dröm. Nu skall den bli färdig.

– Det är minsann inte dåligt att få en ungdomsdröm färdig till den första februari detta år – svarar jag glattigt.

– Ja, det vill säga, du arbetar inte nu, nu ligger det öde för tillfället, som ni ser, men annars har det nog gnotts utav själva den lede. Det har inte varit någon stor massa folk, men det har varit en liten massa folk, som hamrat och nitat – en liten men trogen skara, ser ni . . .

– Ja, gudskelov, men bron är då inte så vådligt vacker . . .

– Ack nej – det är förstås bara min primitiva ungdomsdröm; förlåt att jag glömde säga det. Min ordinarie ungdomsdröm den är av sten, och ännu alldeles ofärdig, men min son har en liten gosse, som . . . hur är det det heter nu . . . ”ille faciet”, ni förstår . . .

– Skall sonsonen bli stenhuggare?

– Nej, jag menar att det är väl kanske han, som skall få se den – jag kan inte latin riktigt . . .

Den gamla drömmaren stod tyst en stund, fåviskt spanande över till andra sidan, där det ofärdiga järnbenranglet låg dystert i den tilltagande eftermiddagsskymningen.

Plötsligt utbrast han:

– Ack, jag vet inte vad det är för roligt att resa till Egypten eller att fara till Söderhavets pärla. Men jag vet, vad omåttlig njutning det skulle vara för mina gamla ben, att i dansande steg få tråda över den kära, kära bron . . .

Så sade den gamla mannen, varpå han långsamt vandrade bort.

må. 28.1.07

Pa

Den stora dagen

När vår bro blir färdig – och hur det skall gå till

Den stora dagen är på lördag, och då skola många glädjetårar flöda och smälta de ännu kvarlevande iskakorna i den gröna strömmen.

Helgeandsholmsbron skall då förflyttas ur sitt läge på "puckeln", där den legat ofärdig men lugn i alla de väder, som himlen sänt över den sedan arbetet börjades, regn, snö, hagel och litet solsken ibland till mellanstick under de långa månaderna.

Helgeandsholmsbron – fars dröm, farfars dröm, farfarsfars dröm, mormorsmors . . . Ja, Helgeandsholmsbron, som skall föra våra steg på den tätbefolkade Drottninggatan över till Riksdagshusets triumfbågar blir färdig . . .

Redan i torsdags förmiddag kunde man spåra en förväntans upphetsning bland de, som åsågo förberedelsearbetena såväl på Helgeandsholmen, som på Drottninggatssidan. På den senare platsen voro ett tiotal arbetsmän sysselsatta med att borttaga träbarriären och det "golv" vid kajen, som döljer uthuggningen, i vilken sedermera ena ändan av bron skall vila. Och de voro inte så få heller, som voro intresserade: flera gråhårsmän med höga hattar och ett par yngre med låga, samt dessutom även en ung med hög hatt. På avstånd avtecknade sig i hörnet tvänne tidningstecknare och bland kajpubliken en blek fotograf med en svart kamera.

På Helgeandssidan var folkhopen än tätare vid stenbarriären och där nedanför låg då mästerverket, som med stora steg närmade sig sin fullbordan.

Det knattrade från de elektriska nitningsmaskinerna, och arbetarna klättrade kors och tvärs bland järnbalkarna.

Tvänne med massiva bjälkställningar påbyggda pråmar, lågo sida vid sida intill stranden.

En snäll herre, som hade med arbetet att göra, gjorde jag några frågor med anledning av det förestående historiska ögonblicket.

– Är bron inte en mycket tung rackare? – Jo, det är verkligen en tung rackare, han väger sina modiga 100 ton.

– I så fall är naturligtvis bron även en stark sjutton?

– Jo-jo-men – den tål samma belastning som S:t Eriksbron; för övrigt är konstruktionen ny för Sverige.

– Hur ska' ni bära er åt för att få den placerad nu då?

– Jo, som ni ser, ligger den på två vagnar med dubbla hjul, dvs. två på var sida, och således fyra skenor. Den ena vagnen är placerad i främre ändan under bron och den andra i borte ändan. Vilande på dessa vagnar kommer bron att glida ut på en av pråmarna, vilken förut meddelst fyllnad blivit sänkt i jämnhöjd med brons underplan.

Därefter blir det den andra pråmens tur att medverka, även den behörigen sänkt, i det att den andra ändan av bron blir vilande på den.

– Men hur skall bron kunna glida – vad för kraft? . . .

– Ja, det blir handkraft. En bastant manillakabel fästes i Vasabron, och på den flyttande bron är placerat ett "spel", som med handkraft drager i linan, vilket sålunda för bron framåt. Vi bli

väl sammanlagt en 30 à 40 man, som verkställa flyttningen, och dessutom komma tvenne bogserångare att assistera vid själva pråmföringen på strömmen.

När bron är kommen i rätta riktningen; tages lastningen ur pråmarna till dess bron höjer sig jämn med kajen, där den äntligen får vila. Men för att sedan få loss pråmarna, måste man sänka dem igen, och därpå bogsera dem undan.

– Ja, det blir mycket besvär med den . . . Det är ju i alla fall bra, att den någon gång blev färdig.

– Bra – ja, visst är det bra, men det har inte kunnat gå fortare, Dels har det varit otjänlig väderlek för användandet av de elektriska nitningsapparaterna. Dels blev en leverans järnbalkar felaktig, i det balkarna voro för korta. Sådant tar tid att få ändrat.

– Och på lördag blir den stora dagen?

– Ja, men flyttningen går minsann inte på en dag, möjligen på ett dygn . . . och hela natten i natt ska´ vi arbeta. - -

Jag tackade den snälle herrn för hans meddelanden, och gick upp till barriären igen för att få mig en titt på undret, där det låg, svart i den milda vårsolens ljus . . .

Men till lördag skola alla, alla komma ut och se när bron flyttas. Far, mor och syskon små, farfar och mormor . . .

Och alla skola vi ha mässingsinstrument med oss och blåsa fanfarer i.

– Kwartettsången då – ropar läsaren besviken!

Var lugn, min läsare och du förväntansfulla läsarinna. Jag har redan talt vid ett murarlag, som åtagit sig "Vårvindar friska".

fr. 8.3.07

Päta

Riksbron i rätt läge

Redan från kl. 10 på måndag förmiddag stod en svart rad av folk vid stenbarriären på Helgeandsholmen och vid Drottninggatssidan minst lika många. Flera av herrarna hade sina hustrur med sig.

Men bron, som de alla hade hoppats skulle i en enda handvändning eller åtminstone bara i ett par komma på sin plats, låg där vid den tiden på dagen med ena änden på en pråm och den återstående delen fortfarande på landbacken, där ett 30-tal karlar rörde sig om varandra och pysslade med verktyg och saker.

Men intill pråmarna lågo emellertid ett par små självbelåtna bogserångare och rökte en smula, medan strömmen, i motsats till föregående dag, då den varit stark, nu syntes stå nästan stilla, med tafatta dragningar än åt det ena och än åt det andra hållet.

Såg man närmare på ångarna befanns det emellertid, att den ena av dem inte bara "rökte", utan pumpade vatten ur pråmen, som på så vis långsamt höjde sig.

Det blev emellertid tröttsamt för allt det stackars folket och många måste hem och äta frukost för att vid sin återkomst få finna sig i att stå bakom dem, som tagit deras fina utsiktsplatser.

Arbetet gick långsamt; man märkte knappast hur det gled fram, ehuru det dock otvivelaktigt gjorde det. Spårvagnarna, som vid Drottninggatskajen nästan snuddade vid trottoarkanterna, höllo ett jublande klingklang hela dagen för att folk skulle kunna passa på måltiderna bättre, en sak, som nämligen är mycket lättare, då man har båda benen i behåll.

Kl. 12 stod det fortfarande lika mycket folk och även vid tvåtiden, då dock arbetet fortskridit så pass, att även brons andra ända låg på en pråm.

Hela eftermiddagen sedan väntade man tåligt, och verkligen började vid halv 10-tiden på kvällen det arbete, som syntes att det gick framåt.

Strömmen låg ju bläcksvart med eldormar i fårorna från bogserarnas lyktor och en och annan fackla på själva bron, som långsamt började att svänga ut på strömmen. Ideliga hojande från karlarna, som drogo trossar, stego mot den mörka himmelen, blandade sig med ett och annat huttrande från åskådarna och ett utrop från de fyra Rosenbadskyparna, som bleknosiga i lyktskenet sträckte fram huvudena från sin trappa.

Man hade väl efter denna väntans dag kunnat hoppats på ett jubel när pråmarna äntligen, långsamt förda av de små pustande ångarna, kl. 11,7 på kvällen svängde in bron i sitt rätta läge.

Det var ett högtidligt ögonblick att få låta blicken glida in genom järnbalkarna över till riksdagshusbågarna; ja, det var många som sade det.

Men alldeles tyst var det från publikens sida, inte ett ljud.

En stor del troppade av, när de äntligen hade fått se undersynen, och många rätt besvikna. Ty alla hade väl aldrig trott att den gamla drömmen skulle bli en verklighet.

ti. 12.3.07

Pa